

Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, Ljubljana

Morje, akril na platnu, 60 cm × 100 cm, 2020

Galerija Instituta "Jožef Stefan"

VOJKO GAŠPERUT - GAŠPER

Ob jubileju

Razstava bo odprta od 5. julija do 2. avgusta 2021.

Ob jubileju

Ko je Vojko Gašperut decembra 2019 praznoval svoj jubilej, 70-letnico, je ob slovesni priložnosti izšla tudi obsežna monografija, ki je retrospektivno zaobjela njegov slikarski in grafični opus. In ker je od takrat minilo relativno malo časa, še posebej, ker so se zaradi novega koronavirusa čez dva meseca in pol v državi vzpostavile izredne razmere, se pregledna razstava v galeriji Instituta "Jožef Stefan" navezuje na slikarjev jubilej in nam glede na svojo prostorsko razpoložljivost predstavi slikarjev opus po izstopajočih tematskih sklopih.

Čeprav se je Vojko Gašperut v srednješolskih letih zavedal svojega daru za likovno ustvarjanje, ga je bolj kot to navduševalo modeliranje plovil, zato sta s prijateljemo načrtovala, da bi se po končani srednji šoli tovrstnemu oblikovanju tudi profesionalno in poklicno posvetila. A zaradi nesrečnega skoka v vodo, enega izmed mnogih neproblematičnih do takrat, je sedemnajstletni Vojko postal tetraplegik. Zahtevno in dolgotrajno prilagajanje na nov, povsem drugačen življenjski slog, kot ga je poznal, je poglobilo in intenziviralo njegovo zorenje v vseh smislih, tudi glede spoznavanja samega sebe, svojih zmožnosti, darov, veselja – razpravljanja o likovni umetnosti na primer ... in ga sčasoma pripeljalo do »pozabljenega« daru za risanje in slikanje, pa čeprav v novih okoliščinah – z usti, v katerih se – podobno kot smo navajeni, da to počne roka – drži in upravlja čopič. Predanost slikanju je zanj postajala vse bolj navdihujoča in pomembna, in še vedno ne mine dan, da ne bi ustvarjal. Ker je po značaju vztrajen, poleg tega pa mu trud in napor nista odveč, je svoje likovno znanje nadgrajeval in izpopolnjeval na številnih likovnih tečajih pri akademskih slikarjih in profesorjih. Zaradi izpolnjenosti in navdahnjenosti, ki se je in se dogaja znotraj ustvarjalnega procesa, kjer čas zagotovo teče drugače, so nastala dela, ki so bila in so vseč tudi drugim. Želijo jih imeti, kupiti zase, za darila, prijatelje ... in Vojko Gašperut je stopil na poklicno pot slikarja, ki svoja dela signira kot Gašper. V njegovem opusu prevladujejo slike v tehniki olja in akrila, a se ves

čas, čeprav v manjšem obsegu, posveča tudi risbi in grafiki (suha igla, jedkanica, linorez, serigrafija). Prevladujoči realizem, ki mu je osnova trdna in zanesljiva slikarska risba (akademski slikar Dušan Lipovec), se umika bolj lirični in ekspresivni maniri (umetnostna zgodovinarka in likovna kritičarka Polona Škodič), sta v njegovi monografiji med drugim zapisala omenjena avtorja. Čeprav je v Gašperutovih delih abstrakcija zastopana v manjšem obsegu, pa znotraj prevladujoče realistične podobe kljub vsemu opazimo tudi precej abstraktnih pasusov, zlasti v ozadjih in detajlih, ki bi nas v izrezih in povečavah lahko nagovarjali tudi kot samostojne slike.

Brnistra, akril na platnu, 80 cm × 90 cm, 2012

Zgodnja dela Vojka Gašperuta obujajo spomine na Breginjski kot, Nadižo, Posočje ter tudi na rodno vas Sedlo, od koder se je družina v Vojkovih zgodnjih najstniških letih preselila v Koper. Krajem, v katerih je preživel svoje otroštvo in ki ga še vedno navdihujejo, so se pridružili tudi motivi z značilno istrsko arhitekturo, primorska pokrajina s cvetočo brnistro, temperamentnim

jesenskim rujem, soline ter tudi vedute in krajine od drugod po Sloveniji in tujini. Enega od večjih motivnih sklopov v njegovem opusu zagotovo predstavlja tihožitje; predvsem cvetlično, pa tudi pogledi na cvetlice v njihovem naravnem okolju. Tihožitij zgolj kot mrtve in negibne narave, kot jo imenujejo v italijanskem, francoskem in hrvaškem jeziku, v njegovih delih ne opazimo niti ne

Trta, akril na platnu, 30 cm × 40 cm, 2018

slutimo. Morda tudi zato, ker slikar rad upodablja cvetlice v njihovem naravnem okolju, kjer niso del mrtve narave, iztrgane življenju in odtrgane od korenin, pač pa živijo in rastejo, valovijo v vetru (Topinabur) ..., pa četudi je nanje morda zapeljalo kolo lesenega voza (Travniške marjetice), jih to ni ogrozilo ... Zdi se, da cvetlic v tihožitjih Vojka Gašperuta v njihovi vitalni in življenjski moči pravzaprav ne more nič ogroziti; niti tistih v naravi niti onih v vazi ne. Navdihujoča lepota cvetja je za slikarja zagotovo večna ter ni podvržena ničevosti in nečimrnosti, ki bi prek ikonografskega motiva Vanitas moralistično opozarjala na minljivost vsega zemeljskega. V njegovih tihožitjih osrednje sporočilo in simboliko razumemo pravzaprav v zavedanju prisotnosti trenutka tukaj in zdaj – svetlega, radoživega in optimističnega, kar je pravzaprav značilno

tudi za njegova druga dela. In kot preberemo v likovni oceni Maria Famlonge, direktorja svetovnega združenja umetnikov, ki slikajo z usti in stopali (VDMFK), dela Vojka Gašperuta izžarevajo notranji mir, ki usmerja gledalčeve misli ... Ali msgr. dr. Bojana Ravbarja, ki pravi, da v njegovih delih govori vse o življenju in se vse preleva v hvalnico; kot sv. Francišek, ki je zapel hvalnico stvarstva. In ker je za Vojka Gašperuta svet lep, ga prevevajo tudi občutki svobode in sreče, zato ga takšnega tudi naslika, je v njegovi monografiji zapisala umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, ki je pregledno publikacijo tudi uredila.

V delih Vojka Gašperuta je kompozicija vedno skrbno izbrana in domišljena. S svojo notranjo organizacijo in zgradbo nam daje občutek pomirjenosti. V svojih rezih je večkrat navdihujoče drzna (nekatera cvetlična tihožitja, arhitektura), polna je notranje dinamike, predvsem pa raznolika, pa čeprav jo slikar določi oziroma se zanjo odloči intuitivno, po svojem notranjem občutku. Motive, ki predstavljajo zanj neizčrpen vir navdiha, pozicionira namreč tako slikovito, prepričljivo in vabljivo, da se gledalci namesto »načrtovanega« sprehoda po slikovnem polju njegovih del raje odločimo za navdihujoč izlet. Toliko svetlobe, toplote, veselja, radosti in *déjà vu* občutij je v slikah, pa barvite in kontrastne sočnosti, dinamike, radoživosti in lepote, ki jo zaznamo v slehernem motivu, četudi je na sliki upodobljena »le« zapuščena hiša in čeprav je odsotnost figure v njegovih delih bolj ali manj stalnica. Kakšen užitek v barvah, kjer sneg ni nikoli bel in kjer se gozdovi in hribi prelivajo med seboj v številnih zelenih, modrih in lila odtenkih ... In vsepovsod svetloba sonca ..., tudi kadar zamegljeno pronica skozi in takrat, ko je z oblaki prekrito nebo ... Kot bi nam Vojko Gašperut sporočal, naj se v ključnih življenjskih situacijah vendarle spomnimo na pregovor in naj ne pozabimo, da za vsakim dežjem posije sonce in da je življenje čudež. In če kdo, potem to Vojko Gašperut zagotovo dobro ve.

Nuša Podgornik

Soline, akril na platnu, 60 cm × 90 cm, 2015

Vojko Gašperut - Gašper (1949) se je izobraževal na številnih tečajih risanja, grafike in slikanja, med drugim tudi na visokošolskem zavodu, Šoli za risanje in slikanje Arthouse v Ljubljani. Njegovi mentorji so bili Uroš Žitnik ter akademski slikarji Janez Kovačič, Dušan Podgornik, mag. Mladen Jernejc in Milan Erič, profesor na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Vojko Gašperut je ustanovni član Zveze paraplegikov Slovenije, aktivni član Društva paraplegikov Istre in Krasa ter od leta 2004 tudi polnopravni član Mednarodnega združenja slikarjev, ki slikajo z usti in nogami - VDMFK s sedežem v Liechtensteinu. Pripravil je mnogo samostojnih

predstavitev in razstavljal na številnih skupinskih razstavah doma in po svetu. Leta 2016 se je v okviru slovenske delegacije enajstih likovnih ustvarjalcev predstavil na francoskem likovnem salonu Le Salon des Beaux-Arts v galeriji Carrousel du Louvre v Parizu. Sodeloval je tudi na številnih likovnih delavnicah in dobrodelnih prireditvah. Poleg občinskih priznanj je na extemporih po Sloveniji in v tujini prejel številne nagrade in priznanja, 6 certifikatov kakovosti ter več priznanj na tekmovanjih za zlato paleto Zveze likovnih društev Slovenije. Vojko Gašperut - Gašper živi in ustvarja v Cereju pri Kopru, kjer ima tudi svoj atelje in galerijo.